

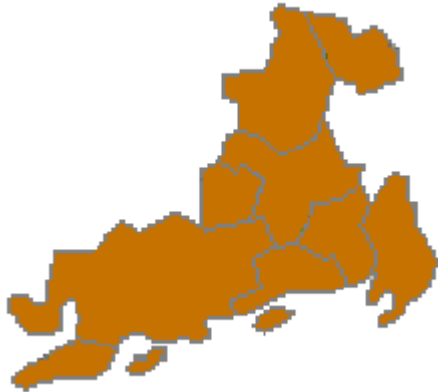

KOKO Länsi-Uusimaa ohjelma

Hakemus 25.9.2009
Työ- ja elinkeinoministeriöön

LÄNSI-UUSIMAA LAUKKAAN! – VÄSTRA NYLAND TILL GALOPP!

Ohjelmaehdotuksen aikajänne 2010-2013 (4 vuotta)

1. OHJELMAEHDOTUKSEN VASTAAVUUS ALUEEN KEHITTÄMISEN TAVOITTEISIIN.....	2
1.1. OHJELMAEHDOTUKSEN PERUSTELUT ALUEEN KILPAILUKYVYN JA TASAPAINOISEN ALUEKEHITYKSEN NÄKÖKULMASTA	2
1.2. ERIKOISTUMINEN, VAHVUUDET JA KOKO:N ROOLI NIIDEN VAHVISTAMISESSA	4
1.3. OHJELMAN TAVOITE.....	5
2. OHJELMAN TOIMENPIDEKOKONAISUUDET (TEEMAT).....	6
2.1. OHJELMAN TOIMENPIDEKOKONAISUUDET	6
2.2. TOIMENPIDEKOKONAISUUKSIEN OPERATIONALISOINTI	11
3. KOKON LAADINTA JA TOTEUTUS.....	11
3.1. PAIKALLINEN TOIMINNALLISUUTEEN JA STRATEGISEEN YHTEISTYÖHÖN PERUSTUVA TOIMINTA-ALUE	11
3.2. ALUEEN TOIMIJOIDEN OSALLISTAMINEN VALMISTELUUN JA SITOUTUMINEN OHJELMAN TOTEUTTAMISEEN ..	12
3.3. OHJELMAN ROOLI OHJELMALLISEN KEHITTÄMISEN KOKONAISUUDESSA, SUHDE MAAKUNTAOHJELMAAN JA MUIHIN KEHITTÄMISINSTRUMENTTEIHIN.....	12
3.4. TOIMIJOIDEN EDELLYTYKSET TOTEUTAA OHJELMAEHDOTUKSEN MUKAISIA TEEMOJA	13
4. VASTAAVUUS KOKON TOIMINTATAPOIHIN SEKÄ VAIKUTTAVUUS SUKUPUOLTEN TASA-ARVOON JA KESTÄVÄÄN KEHITYKSEEN.....	13
4.1. OHJELMAN ENNAKOIVUUS JA OPPIVUUS.....	13
4.2. KUMPPANUUS	14
4.3. VERKOSTOITUMINEN.....	15
4.4. SUKUPUOLTEN VÄLISEN TASA-ARVON EDISTÄMINEN	15
4.5. EKOLOGISESTI KESTÄVÄN KEHITYKSEN EDISTÄMINEN.....	16
5. ILMOITTAUTUMINEN KANSALLISIIN VERKOSTOIHIN SEKÄ PILOTOITAVIIN KANSALLISIIN VERKOSTOIHIN.....	16
6. RAHOITUS	17

1. Ohjelmaehdotuksen vastaavuus alueen kehittämisen tavoitteisiin

1.1. Ohjelmaehdotuksen perustelut alueen kilpailukyvn ja tasapainoisen aluekehityksen näkökulmasta

Ohjelmaehdotus tähtää alueella kilpailukyvn turvaamisen ja kehittämisen kannalta seuraaviin asioihin:

- Alueen voimien yhdistäminen
- Alueen resurssien suuntaaminen (fokusointi) ja työnjako (allokointi)
- Alueen uudistumiskyky (uudistumistarpeiden tunnistaminen + toimenpiteet)
- Alueen logistiset ratkaisut

Tasapainoisen aluekehityksen kannalta ohjelmaehdotus panostaa kestäväen kehityksen dimensioiden pohjalta taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti tasapainoiseen kehitykseen:

- Taajamat/keskukset vs. maaseutu/haja-asutus
- Eri kieliryhmät, erityisesti suomen- ja ruotsinkieliset
- Eri sukupolvien välinen kehitys (ikä rakenne, myös Digital Natives –sukupolvi)

Länsi-Uusimaa on perinteisesti ollut vahvaa teollista aluetta, jonka elinkeinorakenne on voimakkaasti muuttumassa palvelujen suuntaan globalisaation ja kansainvälisten rahoitusmuutosten vaikutuksista. Alueen positiivinen väestökehitys ja työpaikkaomavaraisuus yhdessä logistisen sijainnin ja luontoarvojen kanssa mahdollistavat suotuisan kilpailukyvn kehityksen osana metropolialuetta.

Ohjelmaehdotuksessa halutaan kokeilla myös uusien, vasta heikkojen signaalien asteella olevien asioiden läpivientiä ja soveltamista alueelle. Tällaisia kokeilevia elementtejä ovat mm.

- kaksikielisyyden nostaminen kilpailueduksi (ei kustannustekijä)
- Uuden sukupolven digital natives ryhmän tarpeet keskiöön
- Living labs –käyttäjälähtöisyys osaksi arkipäivää
- ”Ekorakentaminen” laajasti ajateltuna osaksi yhdyskuntien suunnittelua, mutta myös elämäntapakysmyksenä.

Länsi-Uudenmaan toiminta-alue voisi parhaimmillaan muodostaa toiminnallis-strategisen kokonaisuuden. Nykyisen aluekeskustyöryhmän alueen kahdeksan kunnan - Inkoo, Hanko, Karjalohja, Karkkila, Lohja, Nummi-Pusula, Siuntio ja Raasepori - lisäksi Vihdin liittyminen toiminta-alueeseen on toivottavaa. Alueen kilpailukykyä ja hyvinvointia lisäävät kuntien ja yritysten yhteistyö painopisteinä yhteisen maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelu ja elinkeinopolitiikka, ammatillinen koulutus ja osaavan työvoiman turvaaminen alueella.

Nykyisessä Länsi-Uudenmaan kaupunkipoliittisessa ohjelmassa, AKO Länsi-Uusimaa, on keskitytty valtakunnallisen linjauksen mukaisesti laaja-alaiseen elinkeinopolitiikkaan, alueellisen osaamisrakenteen ja innovaatiotoiminnan kehittämiseen sekä vetovoimaisen toimintaympäristön luomiseen. Näiden kehittämistoimien tuottamat tulokset ja toiminnan jatkuminen on syytä turvata KOKO -ohjelmassa alueen kilpailukykyä rakennettaessa. Ohjelma yhdistää Tammissaaren ja Lohjan seutukuntien elinkeinopolitiikan yhteiseksi kokonaisuudeksi, jossa alueen kaksikielisyyden tulee huomioida entistä paremmin voimavarana.

AKO –ohjelmakautta 2007 – 2010 on toteutettu hyvässä suhdannevaiheessa viimeisiä kuukausia lukuun ottamatta. KOKO –ohjelmakausi alkaa poikkeuksellisen vaikeassa suhdannetilanteessa, mutta ennusteiden mukaan suhdanteet paranevat kauden loppuun mennessä. KOKO –ohjelmakaudella pitää olla rohkeutta ja herkkyyttä suunnitella kaukonäköisesti ja toteuttaa kunkin vaiheen edellyttämiä toimenpiteitä.

25.9.2009

Klusteripohjaisen elinkeinojen kehittämisen ohella Länsi-Uudenmaan KOKO –ohjelmassa on huomioitu klustereita tukevaa kehittämistyötä, joka näin tukee tasapainoisten toimintamahdollisuuksien aikaansaamista alueelle. Näitä ovat seudullisten yrityspalveluiden ja yritysneuvonnan kehittäminen, osaavan työvoiman saannin turvaaminen, seutuviestintä ja yritysten sukupolvenvaihdojen tukeminen.

Alueen sisäisen tasapainoisen kehityksen näkökulmasta katsottuna on merkityksellistä, että Hiiden ja Raaseporin alueet yhdistävät voimavaransa. Täten syntyy riittävän suuri

kehitystoiminnassa mukana oleva toimijoiden ja monipuolisten yritysten joukko eri toimialoilta. Toisaalta seudut voivat erikoistua tietyillä toimialoilla, jolloin alueen sisäinen kilpailukyky edelleen tasapainottuu, esimerkiksi Karkkilan metalli- ja Hangon matkailutoimiala.

Alueen kilpailukykyä vahvistaa verkostoituminen metropolialueeseen, joka on luonnollinen yhteistyökumppani Länsi-Uudellemaalle. Länsi-Uudenmaan yritysklustereita verkottamalla metropolialueen klustereihin vahvistetaan alueen elinkeinoelämää. Alueen oppilaitokset muodostavat kaksikielisydessään uniikin osaamisen kehittämisen resurssin.

Alueen pendelöintiluvut pääkaupunkiseudun suuntaan ovat suuret. Tätä työvoimapotentiaalia voidaan tulevaisuudessa hyödyntää seudulla esim. kehittämällä etätyömahdollisuuksia. Pendelöinti kasvaa myös alueen sisällä, kun työssäkäynti- ja asiointialue tiivistyy.

Länsi-Uusimaan logistinen sijainti pääkaupunkiseudun monialaisen toimintaympäristön ja Salon talousalueen välissä mahdollistaa alueen kehittämisen asumis- ja työpaikkaympäristönä.

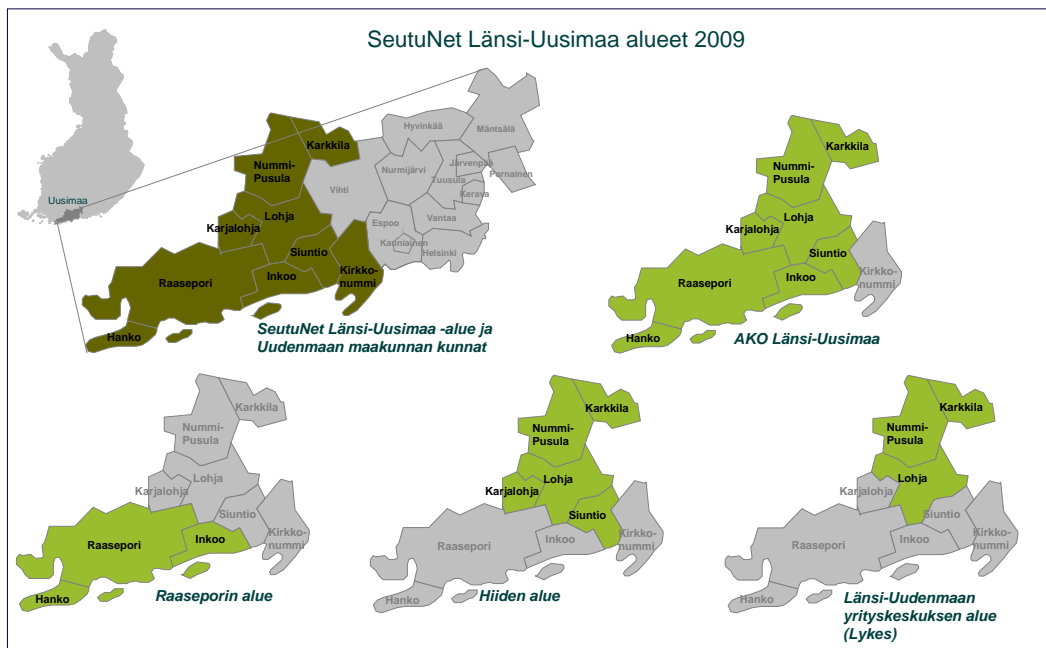
Kootusti Länsi-Uudenmaan kumppanit ovat:

Suur-Salo

- erityisesti aluestrategiaprosessi-, maatalousosaamis- ja teknologiayhteistyö

Metropolialue

- erityisesti korkeakoulu/teknologia- sekä hallinto- ja rahoituskumppaniyhteistyö ja mahdollisuudet urbaanin ympäristön tarjoamiin palveluihin.

Kuva 1 KOKO Länsi-Uusimaa, viitekehys

Liite 1. alueen tunnuslukuja

1.2. Erikoistuminen, vahvuudet ja KOKO:n rooli niiden vahvistamisessa

KOKO Länsi-Uusimaa erikoistuu KOLMEEN kilpailukyyn kehittämisen osa-alueeseen

- Hyvinvoiva Länsi-Uusimaa,
- Teknologian ja ympäristötekniikan alueelliset sovellukset
- Käyttäjälähtöiset palvelut.

Läpileikkaavina teemoina koko alueen kehittämisessä ovat ennakointi, maankäyttö, asuminen ja liikenne (MAL) sekä koulutus/osaaminen. Panostuskohteet on valittu siten, että ne tukevat alueen kehittämistä taantuman jälkeisessä maailmassa eivätkä ne siten ole mitään lamalääkkeitä, vaan aitoja kehittämistoimia.

Läpileikkaavissa teemoissa alueen vahvuuksina nähdään uniikki koulutustarjonta, käynnistetty MAL -suunnittelu- ja toteutustyö sekä ennakointiosaaminen.

Kootusti kolme kehittämisen osa-aluetta ovat seuraavassa taulukossa:

ERIKOISTUMISAIHEET	VAHVUUDET	KOKON ROOLI
Hyvinvoiva Länsi-Uusimaa <ul style="list-style-type: none"> - Hyvinvointi Weklun - Kulttuuri - Matkailu 	Osaaminen, laaja joukko hyvinvointi- ja matkailutoimijoita, LOST JA Karviainen	luoda toimivat verkostot
Teknologian sovellukset <ul style="list-style-type: none"> - materiaalitekniikka - älykkäät prosessit - ympäristötekniikka 	Prosessiteollisuus (kemian, puunjalostus, valimot) Teknologioteollisuus (kone ja metallituotteet)	uudistumiskyvyn edistäminen <ul style="list-style-type: none"> - avoin innovaatiokonsepti - koulutuksen tahdistus - ennakointi
Käyttäjälähtöiset palvelut <ul style="list-style-type: none"> - kuluttajapalvelut - yrityspalvelut, b to b - julkiset palvelut 	Kauppa, hyvinvointi Teollinen palveluliiketoiminta Virkistys ja kulttuuri	mahdollistajana uudistuville palveluille, esim. LivingLabs

Alueen vahvuuksia kartoitettiin kevään 2009 aikana toteutetun tulevaisuusskenaariotyön yhteydessä. Alueen vahvuuksiksi ovat nousseet sijainti ja luonto sekä historiaan, kulttuuriin sekä teollisuusperinteeseen liittyvät aihekokonaisuudet taustana väestön monipuolinen rakenne. Mahdollisuuksia nähtiin matkailussa, logistiikassa, teollisten ja julkisten rakenteiden uudistamisessa, käden taitoihin ja luoviin aloihin liittyvissä sisällöissä sekä pendelöinnin hyödyntämisessä.

Selvitys nosti esiin alueen mahdollisuuksia kehittää kilpailukykyä mm. kaavoituksen, osaamisen, kaksikielisyyden ja yrittäjyyden näkökulmista. Koheesio vahvistuu panostamalla kuntien väliseen ja sisäiseen yhteistyöhön, elinkeinoelämän, hallinnon, kansalaisaktiivisuuden, maaseudun ja kaupunkien väliseen yhteistyöhön sekä nuoren sukupolven (ns. digital natives) huomioimiseen. Alueen vahvuudet saadaan käyttöön kohdistamalla kehittämistoimia alueen brändiin ja identiteettiin, verkostoituvan teknologian ”metallinauhaan” ja kemian teollisuuteen, matkailuun ja uudistuviin palveluihin.

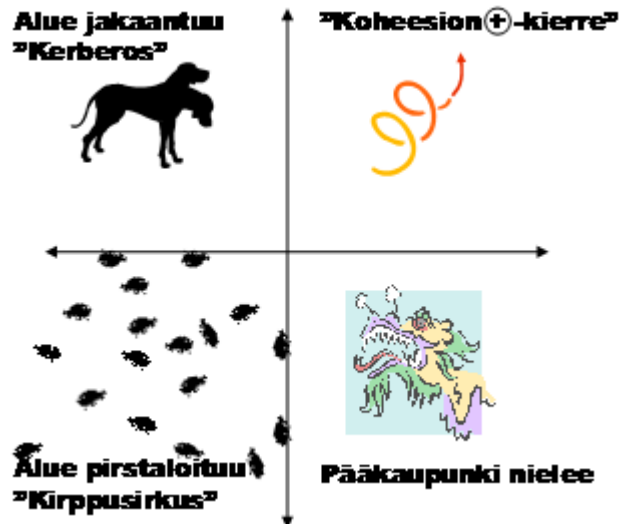
KOKO:n rooli on tukea alueen ja sen elinkeinorakenteen tasapainoista kehittymistä ja vastata uudistumisen tarpeisiin muuttuvassa toimintaympäristössä. KOKO paneutuu edellä mainittujen vahvuuksien, mahdollisuuksien ja kilpailukyyn sekä yhteistyön eri osa-alueiden kehittämiseen.

KOKO:lla on siten merkittävä yhteisen kehittämisen moottorin rooli ja ohjelman rahoitus toimii käynnistävänä panoksena seudullisissa kehittämisavauksissa. Se vahvistaa seudun omaa kykyä ja osaamista ennakoita ja saavuttaa seudullisesti keskeisiä strategisia tavoitteita sekä

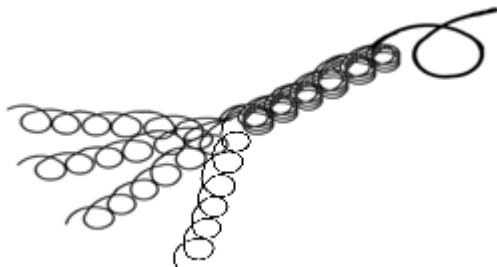
mahdollistaa ulkopuolisten asiantuntijoiden käytön. KOKO kerää alueen toimijat verkostoiksi ja toimii aktiivisena ja puolueettomana alustana seudullisen yhteistyön kehittämiseksi.

1.3. Ohjelman tavoite

Ohjelman tavoite voidaan pelkistää alueen neljästä kehittämisvaihtoehdosta sanoihin ”positiivinen koheesion kierre”. Vaihtoehdot ovat kuvassa.

Kohesion kierre tarkemmin katsottuna on monisäikeinen, vahva köysi, jonka säikeet ovat vielä osin irrallaan.

Länsi-Uudenmaan KOKO -ohjelman tavoitteena on valtakunnallisen ohjelman tavoitteen mukaisesti parantaa alueen kilpailukykyä keskittämällä kehittämisen avainkäryt tulosten aikaansaamiseksi ja tekemällä yhteistyötä naapurialueiden ja erityisesti metropolialueen kanssa. Tavoitteeseen pyritään seudullisten avaintoimijoiden välisellä tiiviillä yhteistyöllä sekä klusterikehittämistä että toimintaedellytyksiä tukevilla toimenpiteillä.

Ohjelman roolina on edesauttaa yhtenäisen, vireän talousalueen muodostumisessa, jossa alueen asukkailla, yrittäjillä, oppilaitoksilla ja muilla toimijoilla sekä vierailijoilla on mahdollisuudet toimia ja yrittää. Tavoitteet ja niiden seuranta organisoidaan osaksi ohjelman orkesterointia ja yhdessä toimijajoukon kanssa luodaan yhteistä seurantajärjestelmää, jonka osaksi mm. barometrityyppiset, toistuvat kyselyt liitetään saumattomasti

25.9.2009

Tavoite	Seurantakriteeri
Hyvinvoiva Länsi-Uusimaa	<ul style="list-style-type: none"> - klusteriverkostojen synty ja yhteistyö - muuttovoitto /-tappio - huoltosuhde-indeksi - aloitetut Sitra/Tekes-rahoitteiset hankkeet
Teknologian alueelliset sovellukset	<ul style="list-style-type: none"> - työpaikkojen määrä - yhteistyö- ja alihankintaverkostot - GASELLI-yritykset - aloitetut Sitra/Tekes-rahoitteiset hankkeet
Käyttäjälähtöiset palvelut	<ul style="list-style-type: none"> - kuntapalveluyhteistyö - tietointensiivisten palveluyritysten määrä - palvelualan kasvuyritykset - seudun palvelubarometri - aloitetut Sitra/Tekes-rahoitteiset hankkeet
Maankäyttö, liikenne, asuminen ja elinkeinot (MALe)	<ul style="list-style-type: none"> - maankäytön kehityskuva - maa- ja asuntopoliittiset ohjelmat - kehityskäytävien kaavoitusnopeus
Läpileikkaava kehittämistyö 1. seutumarkkinointi 2. ennakointi 3. nuoriso 4. yritysten toimintaympäristö	<ul style="list-style-type: none"> - imagobarometri, tunnettuus, sosiaaliset mediat - seudun ennakointijärjestelmä - nuorisotyöllisyys - seudullinen yrityspalvelukonsepti

2. Ohjelman toimenpidekokonaisuudet (TEEMAT)

Skenaariotyön tuottamat kärkiteemat on kuvattu alla olevassa taulukossa ja niitä toteuttavat toimenpidekokonaisuudet ja poikkileikkaavat tukitoiminnot seuraavassa luvussa.

Verkostot

1. Kansainvälinen toiminto: Pohjoismaat
2. MAL

Linjoja toteuttavat hankkeet: esim.

1. Metallinauha
2. Matkailun ja kulttuurin helminauha
3. Hyvinvoinnin palveluketju

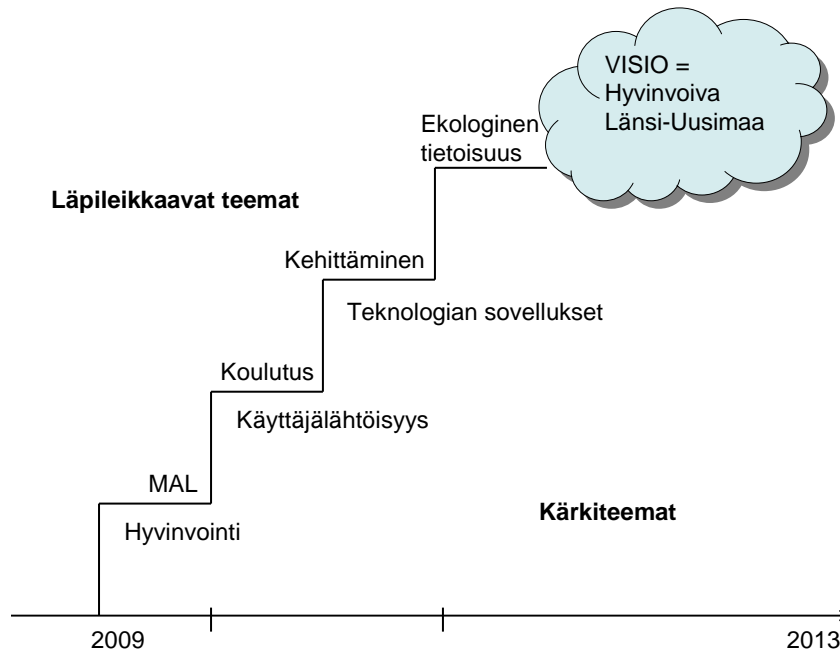
2.1. Ohjelman toimenpidekokonaisuudet

Toimenpidekokonaisuudet on ryhmitelty valittujen kärkiteemojen mukaisesti ja kohdistuvat siten uusien vahvojen alkujen kehittämiseen ja vahvistamiseen ja olemassa olevien vahvojen

kestävään uudistamiseen, joita kaikkia varten tarvitaan tietoa tulevista kehityssuunnista ja muutoksista. Kysynnän ja tarjonnan on kohdattava markkinoilla tuotteiden, palvelujen ja osaamisen suhteen.

Toimenpidekokonaisuudet muodostavat jatkumon kohti visiota, hyvinvoivaa Länsi-Uusimaata, joka on yksi kärkiteemoista.

Kärkiteema	Toimenpiteet	Alueen vahvuudet
Hyvinvoiva Länsi-Uusimaa	1. Hoivayrittäjyys 2. Matkailun helminauha – luovat alat /kulttuuri 3. Seudun imago, viihtyvyys, oppiminen/koulutus	Osaaminen, laaja joukko hyvinvointi- ja matkailutoimijoita, LOST JA Karviainen
Teknologian alueelliset sovellukset	1. metallinauha Karkkila – Hanko, 2. ympäristötekniikan hyödyntäminen	Prosessiteollisuus (kemian, puunjalostus, valimot) Teknologiateollisuus (kone ja metallituotteet)
Käyttäjälähtöiset palvelut	1. Uudet palvelujen tuottamistavat / tulevaisuuden kuntapalvelut, markkinoiden ketjuuntuvat palveluntuottajat 2. Yrittäjyyden tukeminen, innovaatioalustat	Kauppa, hyvinvointi Teollinen palveluliiketoiminta Virkistys ja kulttuuri
Läpileikkaavat teemat		
MAL	1. Maankäytön kehityskuva 2. Maa- ja asuntopoliittiset ohjelmat	Ekologisen tietoisuuden kytkenät
Läpileikkaava kehittäminen	1. Tulevaisuusfoorumi-toiminnan systematisointi 2. Yrityspalvelutoimijoiden ja yrittäjien yhteisfoorumi 3. Seutumarkkinointi 4. Nuorisotyöllisyys	Koheesio
Koulutus	1. Nuorisokoulutustakuujärjestelmä 2. Aikuiskoulutuksen koordinaation järjestäminen	Osaaminen
Ekologinen tietoisuus	1. Kunnalliset hankinnat 2. Ympäristöbarometrin luominen	Kytkenät hyvinvointiin

2.1.1. Kärkiteemat

2.1.1.1. Hyvinvoiva Länsi-Uusimaa

Länsi-Uusimaalla on tehty hyvää tutkimus- ja pohjustustyötä, jotta seudullinen yhteinen näkemys on päässyt luomisvaiheesta konkreettisiin toimiin. Ei vain AKO Länsi-Uusimaa -ohjelmassa mukana olleiden kuntien päättäjien ja toimijoiden keskuudessa, vaan myös lähialueilla on herätty näkemään, miten yhdessä määritellyin toimenpitein on alettu saavuttaa toimivia verkostoja, jotka ovat jo saaneet käyntiin alueellisesti merkitseviä toimenpiteitä. Yhteisten panostusten ansiosta myös kunkin kunnan ja kaupungin rahoitusosuudella saavutetaan mittavampia vaikutuksia kuin yksittäin ja eri suuntiin toimittaessa.

Hyvinvoiva Länsi-Uusimaa on teemakokonaisuus, jonka toimenpiteet ovat täsmennettyä jatkoa AKO –ohjelmassa keskeisiksi todetuille vahvuuksille. Esim. hyvinvointi- ja luontomatkailun kannalta keskeistä on sijainti metropolialueen kupeessa. KOKO –ohjelmassa päästään synnyttämään läntiselle Uudellemaalle uusi, vahva ilme. Tämä tarjoaa runsaan ja monipuolisen kirjjon matkailu-, kulttuuri- ja hyvinvointipalveluita ja elämyksiä. Matkailun, kulttuurin ja seutuviestinnän osalta palveluja on jo tuotettu yli kuntarajojen. Tätä työtä syvennetään kohti yhdessä määriteltyjä tavoitteita KOKO:ssa. Toimia toteutetaan käyttäjälähtöisesti tiiviissä yhteistyössä yritysten, kunnallisten sekä asiantuntijoiden kesken. Matkailuasiantuntijoilla on jo laajapohjainen ja koko seutua edustava verkosto.

Hyvinvointi tarkoittaa myös alueen hyvinvointi- ja hoivapalvelujen tarjonnan järjeistämistä. Esimerkkinä hyvin toimivasta järjestelystä voi mainita julkisen sektorin verkostoitumisen

25.9.2009

yksityisten palveluntuottajien kanssa. KOKO tarjoaa keinot tällaisten hyvien käytäntöjen laajentamisesta koskemaan koko seutua. Samalla uudistetaan hyvinvointialan koulutus vastaamaan muuttuvia tarpeita. Syntyvää korkealaatuista ja helposti tavoitettavaa hoivapalvelua voidaan yhteistyössä tarjota myös alueen ulkopuolelle. Kilpailukyvyn ja laadun varmistamisen myötä se tulee aidosti houkuttelevaksi myös kansainvälisille markkinoille. Luovien alojen yritykset on jo AKO:n toimesta kartoitettu. Tunnistetut kehitysaihiot hankkeistetaan eteenpäin KOKO:n tukemana.

2.1.1.2. Teknologian ja ympäristötekniikan alueelliset sovellukset

Teknolohiateollisuus on Länsi-Uudellamaalla alihankkijapainotteista. Elektroniikan osuus on alueen teknolohiateollisuudessa vähentynyt ja tuotanto painottunut metalliteollisuuteen.

Metalliteollisuuden muutokset tuovat lisääntyvää koulutustarvetta työntekijöille uusien tehtävien ja uuden valmistustekniikan myötä. AKO Länsi-Uudenmaan puitteissa on tekeillä koko Länsi-Uudenmaan alueella osaamistarvekartoitus, jonka perusteella tehdään linjauksia alueen ammatillisen koulutuksen suuntaamisesta.

Länsi-Uusimaalla toimii satoja pieniä mikroyrityksiä, joiden joukosta on löydettävissä kasvuyrityksiä uudistamaan alueen elinkeinorakennetta. KOKO -ohjelman tärkeimpiä tehtäviä on potentiaalisten kasvuyritysten tunnistaminen ja niiden kehittymisen tukeminen. Alueellisten yrityspalvelujen lisäksi tarvitaan hyvin koulutettua työvoimaa ja toimitiloja yritysten sijoittumiselle.

Ympäristöteknologia on kehittyvä ja laajeneva toimiala, jota toistaiseksi on Länsi-Uudellamaalla vähän. Alueena Länsi-Uusimaa on ympäristöteknologian hyödyntämisen kannalta logistisesti hyvä. Teknolohiayritysten saamiseksi alueelle etsitään ratkaisuja ohjelman osana.

2.1.1.3. Luova talous – käyttäjälähtöiset palvelut

Käyttäjälähtöiset palvelut kohdistetaan kuluttajille, yrityksille ja julkiselle sektorille. Alueen kuluttajille suunnatuista palveluista vahvoja ovat kauppa ja hyvinvointipalvelut, kuten virkistys ja kulttuuri. Yrityspalvelupuolella on kysymys tietointensiivisistä palveluista erityisesti pk-sektorilla. Teollisuuspalveluliiketoiminta on laajemminkin kasvussa. Palveluissa korostetaan asiakaslähtöisyyttä ja käyttäjystävällisyyttä. KOKO -ohjelman tuella alueella on tarkoitus kehittää mm. uudistuvien kuntapalvelujen konseptia soveltamalla esim. Living Lab –toimintaa eli ottamalla käyttäjät mukaan kehittämistyöhön.

Läntisellä Uudellamaalla on perinteenä käsillä tekemisen taidot ja siihen liittyvä yrittäjyys. Käsityöläisyys, muotoilu, design, taideyrittäjyys muodostavat luovien alojen selkärangan, jolle on mahdollista rakentaa luovan alan ainutlaatuinen klusteri.

2.1.2. Läpileikkaava kehittämissyö

2.1.2.1. Seutumarkkinointi

Alueella toteutetun imagoselvityksen sekä tulevaisuusskenaariotyön tulosten perusteella toiminta-alue tarvitsee oman ilmeen sekä toimenpiteitä, jotka tekevät alueen näkyväksi erityisesti alueen ulkopuolelle ja alueella jo toimiville tahoille. Seutumarkkinoinnin tavoite on luoda alueelle tämä yhtenäinen ilme, nostaa alueen tunnettuutta, tarjota erottuva ja vetovoimainen vaihtoehto asumisen, yrittämisen ja matkailun kohderyhmille sekä muodostaa oma alueen sisäistä koheesiota vahvistava aluebrändi ja sen yhdistävän vaikutuksen aikaansaamana alueidentiteetti. Laadittava markkinointiviestinnän puitesuunnitelma sisältää tarvittavat toimenpiteet ja suunnitelman seurannasta, jonka osia ovat vuosittain raportoitavat lehdistö- ja imagoseurannat.

25.9.2009

2.1.2.2. Ennakointi

Aluetta kehitetään tulevaisuutta varten. Yhteinen kehittämistyö edellyttää jaettua näkemystä tulevaisuudesta, ts. visiota, jonka mukaisesti kehittämistoimet suunnataan ja mitoitetaan. Toimenpiteet ajoitetaan ja resursoidaan jatkuvasti tarkentuvien ennakointien ja niiden taustalla olevien vaihtoehtoisten skenaarioiden pohjalta. Tulevaisuuden epävarmuuden varalta tarvitaan joustavuutta strategioihin sekä ketteryyttä toimintaan. KOKO -ohjelmassa jatketaan alueella aloitettua Tulevaisuuforum-toimintaa ja luodaan sen osaksi seudullinen ennakointisystematiikka, jolla esimerkiksi

- kartoitetaan yritysten tulevat osaajatarpeet (laadulliset, määrälliset),
- arvioidaan koulutuksen tarjonnan ja osaajien kysynnän aukot tiedoissa ja taidoissa, mutta myös asenteissa,
- kehitetään palvelubarometri ennakoimaan palvelutarpeet (laadulliset, määrälliset) ja
- sovelletaan ympäristön tilan arviointeja käytännön toimenpiteiksi.

Ennakointityötä tullaan tekemään yhteistyössä lähiseutujen (Suur-Salo, Kuuma-kunnat) vastaavien kanssa ja myös kansallisten ennakointitoimijoiden kanssa. KOKO -ohjelman osana ennakointijärjestelmästä kehittyä alueen avoin tulevaisuusfoorumi.

2.1.2.3. Nuorison aktivoiminen

Nuoret tulee huomioida tulevaisuuden tekijöinä erityisesti ja KOKO -ohjelman toteutukseen sisältyy erilaisten aktivointitoimenpiteiden toteuttaminen. Seudullinen nuoriso-foorum kokoaa meneillään olevat toimenpiteet ja käynnistää tarvittavat lisäpanostukset. Nuorison työllisyydestä ja sosiaalisesta vahvistamisesta huolehtiminen, kannustaminen yrittäjyyteen esimerkiksi NuoriYrittäjä hankkeen avulla sekä koulupudokkaiden ennaltaehkäisy koulutustakuujärjestelmän luomisella ovat osaratkaisuja, joiden jatkoksi ja täydennykseksi kehitetään uusia välittömään reagointiin perustuvia työkaluja yhteistyössä kuntien, oppilaitosten, työvoimahallinnon, kolmannen sektorin sekä yritysmaailman kanssa.

Tämä Digital Natives –sukupolvi hallitsee sosiaalisen median käytön, mikä tulee huomioida kehitettäessä viestinnän välineitä.

2.1.2.4. Osaaminen ja oppiminen

Osaaminen, oppiminen ja tarvittava opetus ovat parhaillaan murroksessa. Teollisen kasvun aikana voitiin opetus helpommin ennakoida, mutta siirtyminen harvempiin ja vaativampiin teollisuustyöpaikkoihin sekä palvelujen kasvu tekevät osaamistarpeista monivivahteisempia.

Alueella on runsaasti eriasteista ammatillista koulutuskapasiteettia. KOKO -ohjelman yhteydessä pyritään suuntaamaan tämä alueen tuleviin tarpeisiin. Tässä on apuna toisaalta ennakointi- ja toisaalta yritysfoorumi.

2.1.2.5. Toimintaympäristön kehittäminen

MALe – maankäyttö, asuminen ja liikenne elinkeinojen kehittämisen kontekstissa

Alueella käynnistetty koko aluetta koskeva yhteinen MAL –yhteistyö tukee seudullista elinkeinojen kehittämistä ja tasapainoista aluerakennetta. Alkuvaiheessa keskitytään maapoliittiseen ja asuntopoliittiseen ohjelmaan ja sitten Länsi-Uudenmaan rakennemalliin (*Liite 2.MAL-rakennemallityön puiteohjelma*). Tavoitteena on MAL -yhteistyön laajentaminen elinkeinoelämän suuntaan. MALe-suunnitteluun otetaan alusta lähtien mukaan kestävän kehityksen mukaiset näkökohdat.

Yrittäjyyden tukitoimet

Seudullisten Yrityspalvelujen kehittäminen alueella perustuu yrityksiä palvelevien julkisten organisaatioiden keskinäiseen vuonna 2005 tehtyyn sopimukseen, jossa Länsi-Uudenmaan Yrityskeskus Oy:lle sovittiin palvelujen koordinoituvastuu. Osana AKO Länsi-Uusimaa ohjelmaa

25.9.2009

rakennettiin 2008 seudullisten yrityspalvelujen alueellinen portaali Yrittäjän Navigaattori, joka on toteutettu kiinteästi linkitettyinä valtakunnalliseen YritysSuomi.fi -portaaliin. Yrittäjän Navigaattori-yrityspalvelumerkin alla toimii tällä hetkellä 15 seudun yrityksille erilaisia palveluja tarjoavaa organisaatiota, joiden keskinäisen tiedonvaihdon kanavana sähköinen työpöytä (Sähkö) toimii. Kaikki alueen yrityksille palveluja tarjoavat toimijat on tarkoitus saada mukaan Seudullisiin yrityspalveluihin.

2.2. Toimenpidekokonaisuuksien operationalisointi

2.2.1. Seutuforum

Kokoontuu vuosittain ja tulee olemaan säännöllinen osa alueen ennakkoinnin ja ohjelman toteutusta.

2.2.2. Teemat

Hyvinvoiva Länsi-Uusimaa
Teknologian alueelliset sovellukset
Käyttäjälähtöiset palvelut

2.2.3. Läpileikkaava kehittämistyö

Teemoja ja näitä tukevaa kehittämistyötä toteuttavat hankekokonaisuudet ja näiden toteuttajat ovat seudun toimijatahojen tai ostopalvelun edustajia. Toimialakohtaisten asiantuntijaryhmien työ tukee klusterikehittämistä ja ovat osana toimintalinjojen toteutusta teemakohtaisesti.

Seudun toimijatahoja ovat osallistujakuntien lisäksi:

Länsi-Uudenmaan Yrityskeskus Oy, Hankoniemen kehitysyritys Oy, Raaseporin elinkeinokeskus Oy, Länsi-Uudenmaan Uusyrityskeskus r.y., Eteläkärjen Uusyrityskeskus r.y., Länsi-Uudenmaan Yrityshautomo Oy ja Raaseporin Yrityshautomo Oy, Länsi-Uudenmaan kauppakamari ry, Helsingin seudun kauppakamarin Luoteis-Uudenmaan kauppakamariyksikkö, Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskus, Länsi-Uudenmaan työvoimatoimisto, Finnvera Oyj, Uudenmaan aluekonttori, Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus, Ykkösakseli ry ja Pomoväst.rf., Länsi-Uudenmaan Yrityskummit, Nylands Svenska Lantbrukssällskap r.f. ProAgria ry. Länsi-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä ja Axxel Utbildning Ab, Aikuiskoulutuskeskus Innofocus ja Lärkkulla Stiffelsen, Laurea-ammattikorkeakoulu, Yrkeshögskolan Novia-Novium ja Kanneljärven opisto.

3. KOKOn laadinta ja toteutus

3.1. Paikallinen toiminnallisuuteen ja strategiseen yhteistyöhön perustuva toiminta-alue

Länsi-Uusimaa on yhtenäinen maantieteellinen kokonaisuus ja strateginen toiminta-alue, jonka kehittämishaasteet ovat samankaltaiset suhteessa pääkaupunkiseutuun. Aluekehittämistä on toteutettu yhdessä ohjelmakaudella 2002 - 2006 Hiiden pilotti -nimisenä ja Raaseporin kehittämissuunnitelman alla keskittyen kuntapalvelujen ja yhteistyöverkoston kehittämiseen. Ohjelmakauden 2007 - 2010 alusta on toteutettu näiden alueiden yhteistä aluekeskusohjelmaa Ako Länsi-Uuttamaata, jossa on painotettu elinkeinon, yritysten toimintaedellytysten sekä toimintaympäristön kehittämistä.

Toiminta-alueella tapahtui kuntaliitoksia vuoden 2009 alusta, jolloin alueen 11 kunnasta liittyivät yhteen Karjaa, Pohja ja Tammisaari Raaseporin kaupungiksi ja Sammatti liittyi Lohjaan. Myöhemmistä kuntaliitoksista on päätös Karjalohjan liittymisestä Lohjaan vuoden 2013 alusta. Nykyiset kunnat ovat siten Hanko, Inkoo, Karjalohja, Karkkila, Lohja, Nummi-Pusula, Siuntio ja Raasepori. Alueella on positiivinen väestökehitys ja yhteenlaskettu väestömäärä on n. 105 000 asukasta. Strategisesti alueen kanssa yhteistyössä toimivaa ja kiinteästi yhteistoiminta-

25.9.2009

alueeseen liittyvää Vihtiä on esitetty mukaan ohjelmakokonaisuuteen, jolloin ohjelma-alueen väestön määräksi tulisi n. 132 000 asukasta.

3.2. Alueen toimijoiden osallistaminen valmisteluun ja sitoutuminen ohjelman toteuttamiseen

KOKO jo itsessään kaksivaiheisena valmisteluprosessina on tarjonnut työvälineen alueen koheesion ja kilpailukyvyyn tarkasteluun. Alueella työtä on koordinoitunut Länsi-Uudenmaan Yrityskeskus Oy ja AKO:n kuntajohtajista koostuva toimintaryhmä. Alustavan vaiheen vastaus käsiteltiin Akon ohjausryhmäpäätöksen jälkeen kunnissa syksyllä 2008.

Varsinaisen ohjelmatyön käynnistäjänä on toiminut alueen tulevaisuusskenaariotyö, jossa osallistavalla menetelmällä on tarkasteltu laajana prosessina alueen nykytilaa, tahtotilaa, minne ja kuinka halutaan ja päätetään mennä sekä alueen vahvuuksia ja valintojen tekemistä sekä sitoutumista. Tilaisuuksissa on tuotettu materiaalia tulevaisuusskenaario –prosessilla ja työtä on käytetty KOKO ohjelma-asiakirjan laatimisessa. *Liite 3. Tulevaisuusskenaario loppuraportti*

Osallistujia KOKOn valmisteluprosessissa ovat olleet alueen toimijat ja päättäjät: johtavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat, alueen oppilaitokset, yritysjärjestöjen ja yritysten edustajat, nuorisovaltuutetut, kolmannen sektorin edustajat myös maaseudun kehittämisen toimialueelta sekä yrityspalvelukeskusten henkilökuntaa. Lisäksi erillisiä neuvotteluja on käyty lähialueiden edustajien kanssa kuten Salon seutu, Hyvinkää-Riihimäki alue, Pääkaupunkiseutu ja Vihdin sekä Kirkkonummen kunnat. Alue on osallistunut kansalliseen alueiden omien vahvuuksien löytämiseen keskittyneeseen projektiin. Länsi-Uudenmaan Yrityskeskus Oy:n hallitus on tehnyt päätöksen 11/2008, että se on valmis hallinnoimaan ohjelmaa aiemman AKO:n toteutuksen mukaisesti. Osallistuvat tahot – kunnat, rahoittajat ja yrityskeskukset – sitoutuvat ohjelman toteuttamiseen osallistumalla ohjausryhmän ja työvaliokunnan työskentelyyn sekä olemaan osallisina ohjelman arviointityössä. KOKO – ohjelma viedään vielä kesäkuussa 2009 kaikkien kuntien luottamuselimien käsittelyyn kuntien sitoutumisen varmistamiseksi. *Liite 4. Prosessi.*

3.3. Ohjelman rooli ohjelmallisen kehittämisen kokonaisuudessa, suhde maakuntaohjelmaan ja muihin kehittämisinstrumentteihin

KOKO –ohjelma kerää alueen toimenpiteitä yhteisen sateenvarjon alle. Uudenmaan maakuntaohjelman visiossa on tavoitteena lisätä metropolimaakunnan hyvinvointia ja kilpailukykyä. Alueen KOKO –ohjelman kärkiteemat Hyvinvoiva Länsi-Uusimaa, Teknologian ja ympäristöteknologian alueelliset sovellukset sekä Käyttäjälähtöiset palvelut toteuttavat tätä tavoitetta. Alueen KOKOn painopisteiden toteuttaminen huomioi yhdensuuntaisina maakuntaohjelman elinkeinojen, asumisen, hyvinvoinnin, osaamisen, aluerakenteen ja liikenteen sekä ympäristön ja infrastruktuurin kehittämisen osa-alueita. KOKOn tavoitteiden toteutumiseksi toimenpiteet ovat osa maakuntaohjelman TOTSU toteuttamissuunnitelmaa ja alue osallistuu vuosittain yhteisen asiakirjan laadintaan. KOKO-ohjelman työ on osa maakuntasuunnitelman jalkautusta, mutta toimii myös maakuntaohjelman suuntaan uusia avauksia tuovana foorumina erityisesti tulevaisuusfoorumityössä.

Kansallisista kehittämisinstrumenteista lähinnä yritysten rahoitukseen ja kehittämisohjelmiin liittyvät tahot kuten Tekes, Sitra, Sekes toimivat osana alueen kehittämistä ja siten KOKO – ohjelman toteuttamista. Ohjelmakauden aikana pyritään osallistumaan tiiviimmin Oske - ohjelman toteutukseen sekä TEMin innovaatioverkostoon soveltuvin osin.

3.4. Toimijoiden edellytykset toteuttaa ohjelmaehdotuksen mukaisia teemoja

Koordinaatio ja ohjaus

KOKO Länsi-Uusimaa -ohjelman koordinaatiosta ja ohjauksesta vastaa ohjausryhmä, johon kuuluvat luottamushenkilöiden ohella myös rahoitustahojen ja elinkeinoelämän edustajat. Toimintaryhmä –Tory koostuu kuntajohtajista sekä elinkeinoelämän edustajista. Toimintaryhmän ohjauksessa valmistellut asiat esittelee projektipäällikkö ja raportoi edelleen muille osapuolille.

Toimintalinjojen toimenpiteiden toteuttamisen vastuutahot ja projektipäällikkö muodostavat työryhmän, jonka toteutukset raportoidaan toimintaryhmälle ja edelleen ohjausryhmälle. Toimialakohtaisten asiantuntijaryhmien työ tukee klusterikehittämistä ja ovat osana toimintalinjojen toteutusta. Projektipäällikön lisäksi tarvitaan projektikohtaisia työntekijöitä ja / tai toimijoita varmentamaan hankkeiden toteuttamisen vaatimat asiat. Toimintatapa on verkostomainen yhteistyö, jossa alueen oppilaitokset, kolmas sektori, yritys-elämän edustajat sekä yrityskeskusten henkilökunta ovat osa toteutusta. Ekologisen kestävyuden näkökulman varmistamiseksi työryhmää vahvistetaan kansalaisjärjestöjen edustajalla. Lisäksi toimintaverkostoon hankitaan mukaan solmut TKK:n ympäristötekniikan ja HY ympäristötieteen laitoksilta.

Uutena asiana on nähty tarpeelliseksi koota seudun kaikkien tahojen toimijat Seutufoorumiin, joka kokoontuu vuosittain linjaamaan alueen kehittämiskokonaisuuksia niin julkisen, yksityisen kuin kolmannen ja opetussektorin tarpeet huomioiden. Tämän osana on tarkoitus toteuttaa myös ennakointi.

Ohjelman operationalistoini tarkemmin tapahtuu kuntajohtajien tory-kokouksessa, jossa päätetään kunkin kunnan / muun toimijan vetovastuu ohjelman osioista ja sovitaan, kuka minkäkin asian kohdalla on se kapellimestari, joka huolehtii yhteistyön orkesteroinnista. Vetovastuiden kierrätyksellä lisätään osaltaan myös koheesiota.

4. Vastaavuus KOKOn toimintatapoihin sekä vaikuttavuus sukupuolten tasa-arvoon ja kestäväan kehitykseen

4.1. Ohjelman ennakoivuus ja oppivuus

Länsi-Uudenmaan KOKO -ohjelman oppivuus perustuu toiminnan tuloksellisuuden arviointiin kolmesta näkökulmasta: itsearviointi, osallistuva vertaisarviointi ja ulkoinen arviointi. Itsearviointi perustuu toimintaryhmän ja ohjausryhmän sekä KOKO -ohjelman tukemien hankkeiden toteuttamaan ja dokumentoituun arviointiin. Vertaisarvioinnissa Länsi-Uusimaa tekee yhteistyötä Salon seudun kanssa erityisesti kuntapalveluinnovaatioiden ja kehityskäytävä –teemoissa. Ulkoista arviointia tehdään sekä ohjelma- että toimenpidekokonaisuuksien tasolla.

Arviointien tavoitteena on paitsi selvittää KOKO -ohjelman toiminnan vaikuttavuutta myös ja erityisesti tunnistaa ja oppia soveltamaan parhaita käytänteitä. Myös aktiivinen osallistuminen kansallisiin verkostoihin tukee oppimistavoitetta.

Tulevaisuusfoorumityö tulee olemaan säännöllinen osa alueen ennakkoinnin toteutusta ja ohjelman toteutuksen ja toimintatapojen tarkennukset perustuvat saataviin tietoihin sekä foorumista että alueella tehtävistä tulevaisuutta peilaavista selvityksistä.

Länsi-Uudenmaan alue on eräs seudullisen yritysneuvonnan edelläkävijöistä. Yritysten kehittämistä ja neuvontaa tukevat monisektoriset tahot ovat verkostoituneet keskenään. KOKO -ohjelman toimenpiteiden avulla varmistetaan yhdenmukaiset käytännöt ja laatu seudullisessa

25.9.2009

yrittäjäneuvonnassa. Toimijoiden verkosto saa yrityksistä tietoa tarpeista ja hyvistä käytännöistä, joita se asiakkaiden luvalla voi jakaa edelleen muille toimijoille. Tässä tehtävässä apuna on mm. Yrittäjän Navigaattori.

Kun yritysten avainhenkilöt tutustuvat seudun muihin toimijoihin KOKO -ohjelman klusterien kehittämistoiminnan yhteisissä prosesseissa, he oppivat vaikuttamaan yhdessä merkityksellisiin sisältöihin. Verkostona toimijat saavat myös oman ydinosaamisensa ulkopuolelta monenlaista hyötyä yhdessä toimimisestaan kuten hankintaosaamista, markkinointiosaamista, it -osaamista sekä kansainvälistymisosaamista. Kun tietoa saadaan ja annetaan, verkosto oppii yhdessä. Näin kaikki toimijat kuten kehittäjät, rahoittajat, julkinen ja yksityinen sektori sekä koulutuksen tuottajat oppivat luottamaan siihen, että tavoitteellinen kehittäminen koituu seudun hyväksi.

Seudun työpaikoilla ja yritysten elinkaaren kaikissa vaiheissa on osaamiskapeikkoja. Länsi-Uudenmaan KOKO -ohjelma tekee koordinoivaa työtä osaamistarpeiden näkyväksi tekemiseksi. Samalla se peilaa niitä muiden alueiden KOKO -toimenpidekokonaisuuksiin ja seudullinen verkosto tarjoaa tarvelähtöisiä liityntämahdollisuuksia muihin valtakunnallisiin ja kansainvälisiin hankkeisiin koulutuksen, kehittämisen sekä eri teemojen alueilta.

Osaamisen varmistaminen kuuluu yrittäjyyden kaikkiin elinkaaren vaiheisiin. KOKO -ohjelmassa jatkuva osaamisen kehittämisen prosessia toteutetaan kaikissa klustereissa. Osaamista tarkastellaan yrittäjiksi aikovien, alkavien ja eri vaiheissaan toimivien yrittäjien sekä heidän henkilöstönsä keskuudessa. Ohjelman toimenpiteillä saadaan parhaita välineitä osaamisen kartoitukseen, kehittämiseen ja mittaamiseen, jotka tarjoavat työmahdollisuuksia ja varmentavat seudun kilpailukyvyä. Myös alueelle muuttavat yritykset, työelämään hakeutuva uusi sukupolvi, toimialaa tai liikeideaa vaihtavat yritykset sekä liiketoiminnasta luopuvat yrittäjät tulevat KOKO -ohjelman seudullisten toimijoiden verkoston piirissä havaituiksi ja heidät saatetaan kohtaamaan toisensa siten, että syntyy synergiaetuja.

Osaamistarpeisiin vastataan seudullisten oppilaitosten, erikoistuneiden kouluttajien, työvoima- ja elinkeinotoimistojen sekä koulutusta tukevien hankkeiden kuten Länsi-Uudenmaan Yrityskeskus Oy:n hallinnoiman PK-PRO -koulutustukiohjelman kanssa yhteistyössä. KOKO -ohjelma tarjoaa yhteisiä foorumeita toiminnan tasapainon ja yhtenäisyyden takaamiseksi ja käynnistäviä toimenpiteitä innovoitaviin, vasta kehityksessä oleviin tarpeisiin.

4.2. Kumppanuus

Alueella on yhteistyön perinnettä esim. ammattikoulutuksen järjestämisen, pelastuslaitoksen yhteisorganisaatiotoiminnan, sosiaalipäivystyksen ja yhteisen jäteyhtiön osalta. KOKO -ohjelman toteuttamisen kannalta on oleellista yhteistyö kahden alueen elinkeinoyhtiön kesken kumppanuussopimuksin. Länsi-Uudenmaan Yrityskeskus Oy ja Raaseporin elinkeinoyhtiö Oy täydentävät alueellisesti toisiansa. Muita kumppaneita ovat yritys-elämän eri järjestöt, kuten Kauppakamarit ja alueen yrittäjyhdistyksen ja uusyrityskeskus-verkosto. Oppilaitosten kumppanuudesta on erityisesti huomioitava ammattikorkeakoulujen Novia ja Laurea yhteistyö ja sopimukset koulutustarjonnasta. Kumppaneina ohjelmatoiminnassa tulevat olemaan myös kolmannen sektorin edustajat, jolloin kansalaisjärjestöjen aktivoiminen aluekehitykseen aktivoituu esimerkiksi ympäristötekniikan osa-alueella: omakotiyhdistyksen, kaukolämpö, jätteenkäsittely.

Yritysten ja julkisten toimijoiden kumppanuus konkretisoituu käyttäjälähtöiset palvelut -teeman toteutuksessa mm. kuntapalveluiden uudet tuotantotavat. Kumppanuuteen perustuva toimintatapa vahvistetaan aiesopimuksilla.

4.3. Verkostoituminen

Verkostoitumisen tavoitteena on sekä vaikuttavuuden että oppimisen kautta saada lisäarvoa ja myös resursseja toiminta-alueen toteutettaviin toimenpiteisiin. Verkostoituminen on sekä ohjelmapohjaista toimintaa että konkreettisia hankkeita käsittäviä toteutuksia. Alue on avoin myös ohjelmakauden aikana syntyville uusille avauksille. Ohessa tämän hetkisiä linjauksia:

Metropolialueella on nähty tärkeäksi KOKO -alueiden välisen yhteistoiminnan luominen Pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelman, Hyvinkää-Riihimäen talousalueen, Kuuma-alueen sekä Ako Länsi-Uudenmaan toiminta-alueiden kesken. Lopulliset yhteistyöhankkeet muotoutuvat prosessin edetessä ja toteuttavat Metropolialueen kilpailukykystrategiaa.

Metropoliyhteistyössä korostuvat yhteistyöverkostot Espoon kanssa usealla tavalla. Espoo on monessa mielessä osa Länsi-Uuttamaata. Espoon kaupungin kanssa yhteistyökohteena voivat olla mm. kaupunkirata, matkailu ja hyvinvointi. Otaniemi-Leppävaara –alueen tiede- ja teknologiayhteisöllä on paljon annettavaa Länsi-Uudellemaalle.

Hyvinkää – Riihimäki talousalueen aluekeskusohjelma on luonnollinen kumppani laajennettaessa Länsi-Uudenmaan ympäristötekniikan kehittämisen sovelluksia mm. oppilaitosyhteistyönä Novian, Laurean ja Syklin kesken.

Alueen MAL -hankkeessa rantaradan ja Kt51 osalta jatketaan väylän markkinoinnin kehittämistä yhdessä pääkaupunkiseudun ohjelma-alueeseen liittyvän Kirkkonummen kanssa. Toiminta-alueita yhdistää Hyvinkää-Riihimäen talousalueeseen meneillään oleva Kehä V –kehittämistyö, joka jatkuu Kuuma-alueen halki Porvooseen. Meneillään oleva Hanko – Hyvinkää radan sähköistämisen selvitystyön jatkotoimenpiteet toteutetaan KOKO -ohjelmakaudella. Valtaväylä E18 ja siihen liittyvä Länsiradan kehittäminen ensivaiheessaan ns. kaupunkiratana Espoosta Vihdin kautta Lohjalle yhdistää alueen pääkaupunkiseudun kanssa.

Alueiden välisestä yhteistyöstä on keskusteltu myös yli maakuntarajojen. Esimerkiksi Salon seutu ja Länsi-Uusimaa tekevät E18 –kehityskäytävään ja Espoo-Lohja-Salo-rataan liittyvää edunvalvonta- ja markkinointiyhteistyötä. Salon seudun kanssa tehdään myös osallistuvaan vertaisarviointiin perustuvaa yhteistyötä.

Alueen tulee huomioida erityisesti Karkkilan yhteneväiset tarpeet Forssan seudun kanssa toteuttaa edunvalvonta- ja markkinointityötä yhdessä ”Teollisuusväylän” eli valtatie-2:n eli Porintien kehittämiskäytävän parantamiseksi koko matkaltaan.

Maaseutumaisen alueiden yhteistyökumppaneina toimivat edelleen Leader -toimintaryhmyön toteuttajina Pomoväst ja YkkösAkseli ry:t.

Alue on osallistunut kansallisiin teemaverkostoihin innovaatio- ja osaamisen, hyvinvoinnin ja kulttuurin teemoissa. KOKO -ohjelmakaudella alue jatkaa Innovaatioympäristöt, Hyvinvointi sekä Luovat alat ja kulttuuri-verkostoissa ja ennakoitiverkostoissa.

4.4. Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen

Ohjelman sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen on lähtökohdaltaan sisään kirjoitettuna asiakirjaan, jossa toisaalta itse kehittämisen kärjet kohdentuvat laaja-alaisesti eri elinkeinojen osalle ja toisaalta toimijoita valittaessa kiinnitetään huomiota sukupuolten tasavertaiseen mahdollisuuteen osallistua toteuttamiseen. Erityisesti nuorison mukaan ottaminen kehitystyöhön tulee tasaamaan perinteisiä sukupuolten välisiä eroja eri sektoreilla.

Toiminta-alueen sukupuolijakauman kehitystä tarkastellaan mm. koko väestön, työvoiman, koulutustason, yrittäjien, elinkeinorakenteen ja pendelöivien henkilöiden suhteen ohjelmakauden 2010 - 2013 aikana. Tasa-arvoa edistävät myös alueen työpaikkaomavaraisuuden korostaminen ja lähilogistiikan ratkaisut, jotka mahdollistavat työn ja perheen yhteensovittamisen molempien vanhempien osalta.

KOKO –ohjelman ohjausryhmän kokoonpanossa otetaan huomioon luottamushenkilöiden tasa-arvo-ohjeistukset. *Liite 5. Sukupuolivaikutusten arviointi*

4.5. Ekologisesti kestävä kehityksen edistäminen

Länsi-Uudenmaan KOKO-ohjelman kehittämisen kärjet sisältävät ekologisen näkökulman näiden toteuttamisessa kuten Teknologian alueelliset uudet sovellukset ja siihen liittyvänä ympäristötekniikan kehittämisosio erityisesti. Alueella 2009 toteutettavan CO₂-päästökartoituksen tulokset ovat sovellettavissa tarkasteltaessa erilaisten toimenpiteiden toteutusvaihtoehtojen vaikutuksia.

Kunnissa laadittavat ilmastostrategiat toimenpide-ehdotuksineen tukevat KOKO-ohjelman ohella alueen ajatustavan muokkaamista kestävä kehityksen suuntaan. Lisäksi alueen yhteinen MAlE -työ keskittyy ensisijaisesti yhdyskuntarakenteen tiivistämiseen laatimalla maankäytön kehityskuvan sekä maa- ja asuntopoliittiset ohjelmat. Alueella etsitään uusia innovatiivisia maatalouden vesistökuormitusta alentavia ratkaisumalleja. Ohjelmassa edistetään lisäksi maaseudun ja kaupungin vuorovaikutusta huomioimalla mm. alueen lähiruokamarkkinoiden, lähimatkailun ja työhyvinvointipalvelujen kehittäminen. *Liite 6. Ympäristövaikutusten arviointi*

5. Ilmoittautuminen kansallisiin verkostoihin sekä pilotoitaviin kansallisiin verkostoihin

Kansalliset verkostot:

I Hyvinvointi

Alueen kärkiteemana on ”Hyvinvoiva Länsi-Uusimaa” sisältäen kulttuurin ja sen osana teemaverkoston tuomat kehittämissäilytöt ovat tuki alueelle. Alueella huomioidaan HYVÄ –hankekonseptin sisältämät kokonaisuudet.

II Innovaatioympäristöt

Ohjelma-alue panostaa seutujen sisäiseen koheesion ja kilpailukyvyn parantamiseen ts. yhteistyö-, verkosto- ja kumppanuustoiminnan, erilaisten innovaatioympäristöjen kehittämiseen. Käyttäjälähtöisissä palveluissa sovelletaan avointa innovaatiokonseptia esim. Living Labs –tyyppisesti. Tähän liittyy myös avoin seutuverkko.

Pilotoinnit:

I MAL -yhteistyö

Alueella toteutettavaan Maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämiskokonaisuuteen liittyy elinkeinojen sijoittumis- ja kehittämisenäkökulmat sekä yliseudullinen yhteistyö. MAL -pilotoinnin kansallinen ja eritoten lähialueiden verkostotyö tuo lisäarvoa.

II Matkailu

Matkailupilotin liittyminen alueen kärkihankkeen ”Hyvinvoiva Länsi-Uusimaa” toteuttamiseen tuo alueelle kansallisen ulottuvuuden ja verkoston edut. Tähän liittyvät vahvasti myös luovat alat.

25.9.2009

III Kansainvälistyminen

Länsi-Uusimaa on potentiaalisesti kiinnostava kohdealue Pohjoismaissa, erityisesti Ruotsissa. Mikäli piloteissa on muita samankaltaisia alueita, nähdään yhteistoiminta verkostona suotavana. (Suomi-Ruotsi – kaksikielisyys kilpailuetu – Benchmarking onnistuneista ”kielikylvyistä”.) Lähialueista myös Venäjä, Viro ja Saksa ovat kiinnostavia osapuolia, etenkin matkailumarkkinoinnissa.

Osallistuminen sekä kansalliset että pilotoinnit verkostojen teemoihin tarkentuu kansallisen KOKO -ohjelman valmistelutyön edetessä.

6. Rahoitus

Kehysarvio 580.000 €, josta 50 % kuntarahaa = 290.000 € jaettuna väkiluvulla

nykyinen alue, asukkaita	105 000 = 2,77 euroa / asukas
laajennettu alue, asukkaita	132 000 = 2,20 euroa / asukas

Tästä kokonaissummasta käytetään koordinointiin 100 000 € / vuosi ja ohjelmakokonaisuuden kehittämistoimenpiteisiin 480 000 € / vuosi

Kehys 4 vuodelle:

Rahoittaja	€ per vuosi	€ yhteensä 2010 - 2013
TEM	290 000	1 160 000
Kunnat	290 000	1 160 000
Yhteensä	580 000	2 320 000

Sukupuolivaikutusten arviointi

1. Naiset ja miehet Länsi-Uudenmaan alueella

Länsi-Uudenmaan väestöstä oli vuonna 2008 yhteensä 105 600, josta naisia 53 300 ja miehiä 52 300. Miehiä on nuoremmissa ikäluokissa aavistus enemmän kuin naisia, pienimmillään naisten osuus väestöstä on 20-24 –vuotiaana (46%). Vanhempiin ikäluokkiin mentäessä naisten määrä kasvaa niin, että yli 80-vuotiaista 68 % on naisia.

Vuoden 2007 tilaston mukaan länsi-uusimaalaisista 15-vuotta täyttäneistä 59%:lla on jokin peruskoulun jälkeinen tutkinto. Naiset ovat keskimäärin hieman koulutetumpia kuin miehet. Esimerkiksi alimman korkeakouluasteen suorittaneista naisia on 58% ja ylimmän korkeakouluasteen suorittaneista naisia 54%. Tutkijakoulutusasteen tutkinnon suorittaneista on naisia kuitenkin vain 38%.

Länsi-Uudenmaan alueella oli vuonna 2007 työllistä työvoimaa n. 49000 henkilöä ja työttömiä n. 3000 henkilöä. Naisten osuus sekä työllisistä että työttömistä oli n. 48%. Työttömyysprosentti oli molemmilla n. 5.8% työvoimasta. Naisten suurin työllistäjä vuonna 2006 olivat terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut, jotka työllistivät noin 6400 naista. Seuraavaksi eniten työllistivät teollisuus (3200) ja tukku- ja vähittäiskauppa (3000). Miesten suurin työllistäjä oli teollisuus (n. 7100 miestä). Seuraavina tulevat rakentaminen (3700) ja tukku- ja vähittäiskauppa (3200). Rakenteesta johtuen miesten työllisyyden heilahtelut ovat suurempia kuin naisten.

2. KOKO Länsi-Uudenmaan toteutus

KOKO Länsi-Uudenmaan tavoitteena on parantaa alueen kilpailukykyä yhteistyössä lähialueiden kanssa vahvistamalla koheesion kierrettä. Tukemalla alueen ja sen elinkeinorakenteen tasapainoista kehittymistä KOKO Länsi-Uusimaa luo samalla edellytyksiä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseen mm. edistämällä molempien sukupuolten työllistymistä, perhe- ja työelämän yhdistämistä, työpaikkaomavaraisuutta ja etätyön mahdollisuuksia sekä lähilogistiikkaa. KOKO Länsi-Uusimaa luo hyvinvoinnin edellytyksiä kaikissa elämän vaiheissa panostaessaan nuoreen sukupolveen mm. koulutuksen muodossa, vanhempaan ikäpolveen terveydenhuollon ja helpon saavutettavuuden muodossa ja kaikkiin ikäluokkiin käyttäjälähtöisten palveluiden muodossa.

KOKO Länsi-Uudenmaan valmistelutyötä on toteutettu osallistavasti ja monipuolisella toimijajoukolla, jossa ovat olleet mukana alueen kuntajohtajat ja kuntapäätäjät, alueen yrityskeskukset ja kauppakamarit, työvoimatoimistot, useat koulutustahot sekä erilaiset alueen järjestöt. Näkökulmia on haettu sekä mies- että naistoimijoilta eri näkökulmista.

Myös toteutus nojaa laaja-alaiseen toimijoiden joukkoon, joista kattavin tulee olemaan vuosittainen Seutufoorumi ja sen osana ns. tulevaisuusfoorumi. Ohjelman käytännön toteutuksesta vastaa ohjausryhmän ja toimintaryhmän ohjeistuksen pohjalta projektipäällikkö yhdessä toteuttajatahojen muodostaman työryhmän kanssa. Toteutuksessa on edustettuna sekä miehiä että naisia. Vain toimintaryhmä, jonka jäsenet ovat alueen kuntajohtajia, koostuu pelkästään miehistä. Tästä syystä on erityisen tärkeää muussa työssä varmistaa molempien sukupuolten riittävä edustus.

3. Kärkiteemat

KOKO Länsi-Uusimaa keskittyy kolmeen kilpailukykyyn kehittämisen osa-alueeseen. Näistä ensimmäinen, hyvinvoiva Länsi-Uusimaa, painottuu perinteisesti naisvaltaiselle hyvinvointisektorille ja toinen, teknologian sovellukset perinteisesti miesvaltaiseen teollisuuteen.

Kolmas osa-alue eli käyttäjälähtöiset palvelut, on teemoista sukupuolen suhteen neutraalein. Kokonaisuuden kannalta on hyvä, että osa-alueet kattavat molempien sukupuolten keskeiset toiminta-alueet, mutta tämä ei tietenkään yksistään ole riittävää. Ehkäistäkseen perinteisen työnjaon välillistä vahvistamista tulee osa-alueissa erityisesti tukea tasa-arvoista kehitystä. Tässä keskeisessä roolissa ovat tulevaisuuden näkökulmasta nuoret sukupolvet muuttuvine arvoineen sekä tämän päivän näkökulmasta epätyypillisten yritysten aktiivinen tukeminen. Näihin haasteisiin KOKO Länsi-Uusimaa pystyy vastaamaan läpileikkaavilla kehittämistoimilla, joissa korostuu ennakointi ja koulutuksen kehittäminen sekä yritysten tukeminen yritysfoorumitoiminnan ja käyttäjälähtöisten palveluiden muodossa. Lisäksi MAL-toiminnan kautta pystytään takaamaan toimintaympäristön kokonaisvaltainen kehitys.

3.1. Hyvinvoiva Länsi-Uusimaa

Teemakokonaisuus kattaa hyvinvointipalveluiden lisäksi matkailu- ja kulttuuripalvelut. Terveystieteiden- ja sosiaalipalvelut ovat Länsi-Uudellamaalla naisten työllistävin toimiala. Näin tämän osahankkeen merkitys nousee erityisen tärkeäksi naisten työllisyyden näkökulmasta. Toisaalta naisten pidemmän eliniän seurauksena naiset ovat myös miehiä useammin hoivapalveluiden käyttäjiä.

Teeman tavoitteena on verkostoitumisen edistäminen. Naisvaltaisella alalla verkostoituminen luonnollisesti edistää nimenomaan naisten välistä verkottumista, niin yrittäjien kuin julkisen tason toimijoidenkin välillä. Kun sukupuolinäkökulma tehdään näkyväksi, tulee pohdintaan myös se, mikä on miesten asema tällaisessa naisvaltaisessa verkostossa. Tasa-arvosuunnittelu koskee myös naisvaltaisia aloja.

Teeman tavoitteena on myös hyvinvointialan koulutuksen uudistaminen sekä kilpailukyvyyn ja laadun parantaminen. Näissä on todellinen mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialan houkuttelevuuteen myös miesten näkökulmasta, jolloin erot eri alojen välillä kapenevat. Keskeinen ongelma sukupuolten välisessä työelämän eriytyemisessä on alojen erilainen arvostus ja palkkaus. Pyrkimällä korkeaan laatuun ja houkutteleviin palveluihin sekä kaupallinen hyvinvointipalveluiden hyödyntäminen mm. matkailuun nivomalla edistävät alan myönteisen imagon lisäksi kilpailukyvyyn paranemisen myötä työllistävyyden ja palkkatason nousua.

3.2. Teknologian alueelliset sovellukset

Teollisuus on Länsi-Uudellamaalla miesten yleisin työllistäjä, mutta myös naisten toiseksi suurin työllistäjä. Teknologia aihealueena keskittyy metalliteollisuuteen ja ympäristöteknologiaan. Näistä erityisesti metalliteollisuus on perinteisesti ollut miesvaltainen ala. Näin teollisuuden tukeminen edistää erityisesti miesten työllisyyttä. Tällä on myönteinen vaikutus laajalti tunnistetun erityisesti miehiin kohdistuvan ongelman eli yhteiskunnasta syrjäytymisen ehkäisyssä.

Osaamistarvekartoituksen yhteydessä on mahdollista pohtia metallialan miesvaltaisuuden syitä ja keinoja koulutuksen kautta edistää myös naisten kiinnostusta alaan. Toisena teeman toimenpiteenä on löytää alueen teollisuuden kasvuyrityksiä. Kasvuyritysten tunnistamisen ja tukemisen yhteydessä on mahdollista yhtenä kriteerinä pitää sukupuolta tai yrityksen sitoutumista sukupuolisensitiivisyyteen esimerkiksi tasa-arvosuunnitelman olemassaolon ja toteuttamisen muodossa. Yrityspalveluissa on lisäksi mahdollista panostaa erityisesti naisyrityksille suunnattujen palveluiden ja verkostojen kehittämiseen.

Ympäristöteknologia on tulevaisuuden toimiala. Tällä toimialalla mahdollisuudet sukupuolirajojen ylittämiseen ovat jatkossakin hyvät, koska siinä ei ole vakiintuneita käytäntöjä mies- tai naisvaltaisista aloista vaan panostukset ovat osaltaan luomassa uutta toimialakokonaisuutta sukupuolineutraalisti, molemmat sukupuolet tasavertaisesti huomioiden. Tähän voidaan erityisesti panostaa koulutusta kehittämällä sekä uusia yrityksiä tukemalla.

3.3. Käyttäjälähtöiset palvelut

Kuluttajille suunnattuina käyttäjälähtöiset palvelut tarkoittavat mm. kauppa- ja hyvinvointipalveluja, yrittäjille suunnattuina tietointensiivisiä palveluita sekä myös kuntasektorin laajaa palvelutarjontaa, jonka kehittämiseen kansalaiset tasapuolisesti valtaistetaan. Toimenpiteenä on Living Lab –toiminnan käynnistäminen. Tässä työssä sukupuolisensitiivisyys edellyttää kattavaa osallistujajoukkoa sekä sen huomioimista, miten naisten ja miesten tarpeet käyttäjinä eroavat esimerkiksi käytettävän tietotekniikan tai tarpeellisten palveluiden suhteen.

4. Lämpileikkaava kehittämistyö

Ennakointityötä toteutetaan foorumimuodossa. Kohderyhmänä ovat alueen ennakointityötä tekevät ja hyödyntävät tahot. Lisäksi yrittäjille toteutetaan yrittäjäfoorumitoimintaa. Sukupuolinäkökulmasta on tärkeää varmistaa, että molempien sukupuolten edustus on toiminnassa riittävä. Lisäksi foorumien käsittelemien aiheiden tulee koskea yhtäläisesti molempia sukupuolia.

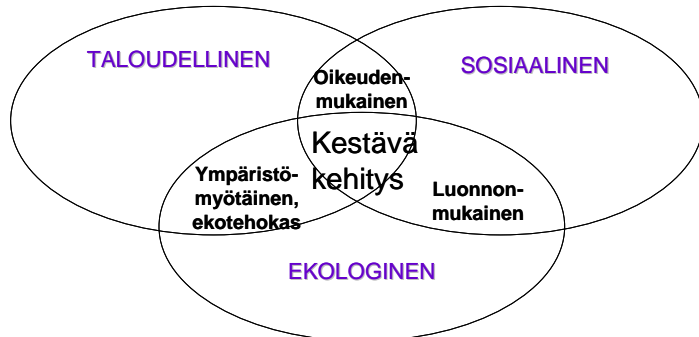
Yksi ennakointifoorumin hyödyntämismuoto on koulutuksen suuntaaminen tulevaisuuden tarpeisiin nähden. Tässä tulee panostaa myös perinteisten sukupuolirajojen ylittämiseen mm. kehittämällä koulutuksen sisältöjä ja alojen imagoja molempia sukupuolia houkuttelevaksi.

MAL-suunnittelussa pyritään tasapainoiseen aluerakenteeseen. Elinolojen kehittämisen kautta luodaan edellytykset perheiden hyvinvoinnille mm. saavutettavuuteen ja lähilogistiikkaan panostamalla.

Teema	Sukupuolinäkökulmasta tärkeää
Hyvinvoiva Länsi-Uusimaa	(Naisten) verkostoituminen Työllistäminen, ml. miesten houkuttaminen alalle Imago, houkuttelevuus Koulutuksen kehittäminen Naiset hyvinvointipalveluiden käyttäjinä
Teknologian alueelliset sovellukset	Miesten työllistäminen Koulutuksen kehittäminen myös naisia houkuttelevaksi Kasvuyritysten tukeminen Ympäristötekniikan toimialakokonaisuuden määrittely
Käyttäjälähtöiset palvelut	Sukupuolispesifit tarpeet ja toteutus Kattava osallistujajoukko
Ennakointityö	Kattava osallistujajoukko Monipuoliset käsiteltävät teemat
Koulutus	Houkuttelevuus (kumpikin sukupuoli huomioiden) Sisällöt (kärkiteemoja tukien)
MAL-suunnittelu	Lähilogistiikka Saavutettavuus

Ympäristövaikutusten arviointi

Kestävällä kehityksellä tarkoitetaan sosiaalisen, taloudellisen ja ekologisen kehityksen tasapainoa. Kohti tasapainotilaa edetään käytännössä pienin askelin, jotka eri dimensioilla korostavat luonnonmukaisuutta, ympäristömyötäisyyttä tai oikeudenmukaisuutta. Tätä ajattelua havainnollistaa seuraava kuvio.

Kuvio 1: Kestävä kehitys ja sen eri ulottuvuudet
(Bruntlandin komitean pohjalta soveltaen © Tarja Meristö)

KOKO-ohjelman näkökulmasta arvioituna näistä oikeudenmukaisuus korostuu koheesiopuolella ja ympäristömyötäisyys kilpailukykypuolella. Tarkemmalla KOKO-jaottelulla annettu kriteeristö nostaa esille neljä ulottuvuutta, jotka painottavat kestävän kehityksen dimensioita (taloudellinen/sosiaalinen/ekologinen) vähän eri tavoin:

- Ihmisten terveys, elinolot ja viihtyvyys (sosiaalinen/taloudellinen)
- Maaperä, vesi, ilma, ilmasto, kasvillisuus, eliöt, luonnon monimuotoisuus (ekologinen)
- Yhdyskuntarakenne, rakennettu ympäristö, maisema, kaupunkikuva, kulttuuriperintö (ekologinen/sosiaalinen)
- Luonnonvarojen hyödyntäminen (taloudellinen/ekologinen)

Nämäkin neljä kriteeriä menevät osittain päällekkäin ja esim. rakennettu ympäristö ja maisema vaikuttavat ihmisten viihtyvyyteen ja luonnonvarojen hyödyntäminen luonnon monimuotoisuuteen.

Kansainvälisissä ympäristölinjauksissa on ekologiselle tarkastelulle yleisesti hyväksytty neljä aihealuetta: vesi, ilma, maankäyttö ja biodiversiteetti. OECD-maissa ollaan tähän liittämässä myös melu, vaikka se on luonteeltaan paikallista eikä toisten tapaan kumuloidu.

Seuraavassa tarkastellaan ensin yleisesti näihin osa-alueisiin liittyviä kysymyksiä Länsi-Uudellamaalla, minkä jälkeen esitetään yhteenvetotaulukko Länsi-Uudenmaan KOKO-hakemuksen pääteemojen osalta.

Veteen liittyvät kysymykset koskevat nykyisin lähinnä vesistöjen tilaa sulan veden aikaan, ja konkretisoituvat sinilevän kasvuun. Tällä taas on vaikutusta, paikallisen asumismukavuuden ohella, mm. matkailupalveluiden kysyntään. Sinilevän kasvu on fosforirajoitteinen, ja alueen vesistöjen tila johtuu pääosin alueen omista fosforipäästöistä. Nämä ovat valtaosaltaan lähtöisin maataloudesta, sekä jossakin määrin muusta hajakuormituksesta kuten suuresta määrästä kesäasuntoja. On kehitetty menetelmiä, joilla fosforivalumaan voidaan paneutua. Kuormitukseen liittyvät myös liian pienet, ja siksi heikommin toimivat paikalliset puhdistamot. Käyttö- ja juomaveden suhteen ei alueella ole merkittäviä ongelmia.

Ilmaan liittyvät kysymykset voidaan nykyisin kohdistaan kasvihuonekaasujen, lähinnä hiilidioksidin päästöihin, mitkä liittyvät toisaalta energiankäyttöön ja toisaalta liikenteeseen. Päästöjen globaalista luonteesta johtuu, että huomiota on kiinnitettävä käyttöön, tuotanto saattaa sijaita muualla, esim. sähköenergian suhteen Länsi-Uusimaan omavaraisuus lienee noin 20 %. Viime vuosina on korostunut pienhiukkasten ja radonin merkitys ilman terveysvaikutuksille, kun

molemmat ovat osoittautuneet jo liikennettä suuremmiksi kansallisiksi tappajiksi. Toimenpiteet ilman suhteen liittyvät asumiseen, kaavoitukseen ja logistiikkaan. Liikenteen osalta rataratkaisut sekä seutuverkko ovat keskeisiä toimenpiteitä

Ekologisesti tarkoituksenmukainen maankäyttö on keskeisiä asioita, joilla alueellinen yhteisö voi yhdessä vähentää ympäristökuormansa. Kyse on kaavoituksesta ja kaavan implementoinnista, liikennejärjestelystä, kierrätyksestä ja jätteiden käsittelystä. Maankäyttö on alue, jossa ns. perinteinen ajattelutapa on eniten ristiriidassa ekologisten tavoitteiden kanssa, esimerkkinä haja-asutus.

Biodiversiteetin suhteen alueella on yksi vaalittava erityiskohde, Pohjanpitäjänlahti, joka vuonomaaisena makean ja meriveden kerrostumana on kansainvälisestikin ainutlaatuinen.

Melukysymykset liittyvät alueella lähinnä liikenteeseen, ja valtaosa niistä voidaan nykyisin poistaa passiivisella suojauksella. Toisaalta kaavoituksen on huolehdittava siitä, että suojauksia ei tarvita. Mahdollinen lentokenttä muodostaa oman erityiskysymyksensä.

Seuraavassa on yhteenvetotaulukko, jossa Länsi-Uudenmaan KOKO-hakemuksen pääteemat on arvioitu kestävän kehityksen kannalta.

Hakemuksen pääteemat	Kestävän kehityksen aiheet	Mittarit ja seuranta
Hyvinvoiva Länsi-Uusimaa	maankäyttö: alueellinen kaavoitus, kierrätys- ja jäteyhteistyö laajemmin	saadaanko liikkeelle?
	ilma: energian käyttötehokkuus taloudet	MWh/henkilö/vuosi,
	teollisuus	BKT-muutos/ GWh-muutos %
	pienpolton ohjeistus	nuohoojajärjestelmä
	radon, kaavoituksesta asuinrakennuksille	saadaanko liikkeelle
	rakennuskannan tarkistus	rakennustarkastus
	vesi: fosfori(P) uusi viljelytekniikka	Mustion- ja Ingarskilajoen fosforikuorma (kg/v)
	seutuviemärointi	saadaanko toteutetuksi?
	biodiversiteetti: Pohjanpitäjänlahti	saadaanko nykytilanne säilymään?
melu: asumiskaavoitus	poikkeusluvut	
Teknologian alueelliset sovellukset	kierrätys ja lajittelu jätteelle	aines kaatopaikalle/kg/asukas/v
	jätteen energiakäyttö	saadaanko liikkeelle?
	pienhiukkaset puunpoltossa	laitteiston rakenne ja kunto
	radon: rakennustekniikka	keuhkosityöpärekisteri
	maatalouden P: uudet tekniikat	pilottien synty
	asuntojen energia: maa- ja ilmalämpö	asennetut laitteet (kpl)
Käyttäjälähtöiset palvelut	haja-asutuksen jätevesihuolto	kuntotarkastukset
	maa- ja ilmalämpöpalvelut	taloudellisuusvertailut ja neuvonta
	tapahtuma- ja turismikuormitus	syntykö yrityksiä?

Taulukko 1: KOKO Länsi-Uusimaa –hakemuksen pääteemat ympäristövaikutusten arvioinnin näkökulmasta.

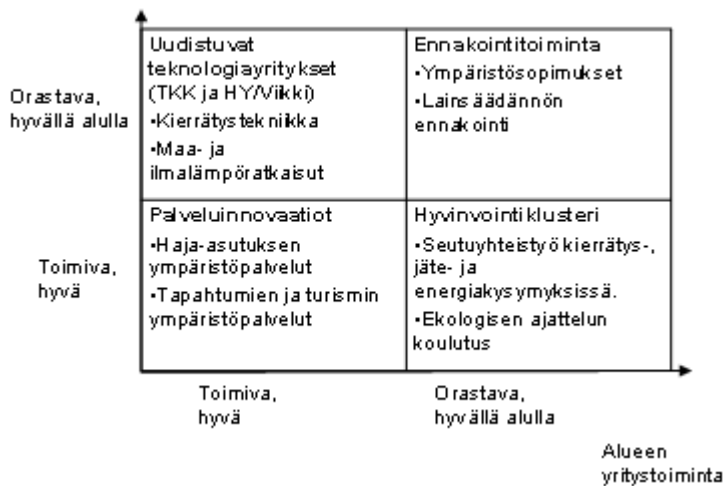
Länsi-Uudenmaan tulevaisuuden kehitysvaihtoehtoista ohjelman perustaksi on valittu ”koheesion kierre”, joka on pitemmällä aikajänteellä myös ekologisen kestävyyskannalta suotuisin, vaikka jotkut muut voivat lyhyellä aikajänteellä tarjota etuja. Se on samalla ainoa, jossa kestävän kehityksen idea, tasapainoinen sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kehitys on mahdollista saavuttaa. Päähakemuksen tavoite/seurantakriteeritaulukossa esitetty soveltuu hyvin myös ekologiseen tarkasteluun siten täydennettynä, että läpileikkaavaksi kehittämistyön aktiviteetiksi otetaan myös ekologinen tietoisuus, joka on sekä koulutus-, että toimintakysymys. Seurantakriteeriksi soveltuu tarkastelu siitä, miten hyvin kunnat noudattavat valtioneuvoston periaatepäätöstä kestävien valintojen edistämisestä julkisissa hankinnoissaan. (Ks. seuraava taulukko, johon täydennykset on tehty.)

Kärkiteema	Toimenpiteet
Hyvinvoiva Länsi-Uusimaa	1. Hoivayrittäjyys 2. Matkailun helminauha – luovat alat /kulttuuri 3. Seudun imago, viihtyvyys, oppiminen/koulutus
Teknologian alueelliset sovellukset	1. metallinauha Karkkila – Hanko, 2. ympäristötekniikan hyödyntäminen
Käyttäjälähtöiset palvelut	1. Uudet palvelujen tuottamistavat / tulevaisuuden kuntapalvelut, markkinoiden ketjuuntuvat palveluntuottajat 2. Yrittäjyyden tukeminen, innovaatioalustat
Läpileikkaavat teemat	
MAL	1. Maankäytön kehityskuva 2. Maa- ja asuntopoliittiset ohjelmat
Läpileikkaava kehittäminen	1. Tulevaisuusfoorumi-toiminnan systematisointi 2. Yrityspalvelutoimijoiden ja yrittäjien yhteisfoorumi 3. Seutumarkkinointi 4. Nuorisotyöllisyys
Koulutus	1. Nuorisokoulutustakuujärjestelmä 2. Aikuiskoulutuksen koordinaation järjestäminen
Ekologinen tietoisuus	1. Kunnalliset hankinnat 2. Ympäristöbarometrin luominen

Taulukko 2: KOKO Länsi-Uusimaa –hakemuksen läpileikkaavat teemat lisättyinä ekologisella tietoisuudella.

Alueen osaamis- ja ympäristötoimintamatriisiin on sijoitettu esimerkinomaisesti ympäristönäkökulmasta keskeisiä aihealueita, esim. palveluinnovaatiot voidaan kohdistaa haja-asutuksen ympäristöpalveluihin tai uudistuvat teknologiayritykset voivat erikoistua kierrätystekniikkaan tai maa- ja ilmalämpöratkaisuihin, kun taas esim. ennakoitotoiminnassa on syytä kohdistaa huomio tulossa olevien lakien ja sopimusten sisältöihin ja seurauksivaikutuksiin. Olennaista on myös hyvinvointiklusterin toimijoiden koulutus ja neuvonta ympäristöasioissa.

Alueen osaaminen

Kuvio 2: Länsi-Uusimaa –alueen osaaminen / yritystoiminta kohdennettuna ympäristövaikutusten tarpeiden mukaisesti.

Useat ekologisesti kestävä kehityksen toimenpiteistä suorastaan vaativat laajaa yhteistyötä, sillä tehokkaan toiminnan mittakaava on suuri väestötiheytemme verraten, esimerkkinä jätteenpolttu. Toinen näkökohta on osaaminen, tulee liittoutua toisaalta tutkimuksen toisaalta vertaistoimijoiden suuntaan, esim. maatalouden fosforia suitsitaan parhaillaan Varsinais-Suomessa Saaristomeren kunnostamiseksi, mutta tarvittavaa tekniikkaa kehitetään TKK:ssa ja HY:ssä. Mikäli ilmastonmuutos etenee nyt ennakoituun tapaan, tulevat sään ääri-ilmiöt lisääntymään. Tämän huomioonotto kaavoituksessa, sadevesihuollossa jne. on koko maassa vasta alkamassa. Näkemyksiä onkin haettava kauempaa Saksasta tai UK:sta, jossa ääriolot alkavat olla valitettavan tavallisia.